

До протоколу № 180
від 7 липня 2025 року

Р І Ш Е Н Н Я

Про Доповідь Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2024 році

Відповідно до ст. 14 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» та до Плану роботи Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (далі – Комітет) на період тринадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання, який затверджено рішенням Комітету від 15 січня 2025 року (протокол № 163), та на виконання частини 2 статті 18 Закону України «Про вищу освіту» про щорічну підготовку та оприлюднення доповіді про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства Комітет на своєму засіданні 07 липня 2025 року (протокол № 180) заслухав та обговорив Доповідь Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2024 році (далі – Доповідь).

Рішення Комітету підготовлено з урахуванням попередньо наданої Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (далі – Національне агентство) 4 червня 2025 року Доповіді, а також додаткової інформації (лист від 02.07.2025 р. № 1791).

Доповідь складається з описової частини, основної частини, що включає чотири розділи, а також заключної частини, у якій викладено перспективи та напрями модернізації системи зовнішнього забезпечення якості вищої освіти в Україні.

Згаданий документ містить аналіз стану системи забезпечення якості, ключових змін за рік і визначає напрями подальшого розвитку. Проаналізовано відповідність діяльності Національного агентства стандартам ESG-2015, здійснені кроки до членства в Європейській асоціації із забезпечення якості вищої освіти (ENQA) та включення до Європейського реєстру агентств із забезпечення якості (EQAR). Окрему увагу приділено внутрішній системі якості Національного агентства, результатам акредитацій, галузевим особливостям, практикам реагування ЗВО на виявлені недоліки та постакредитаційному

моніторингу. Описано заходи для вдосконалення якості на інституційному, національному та транскордонному рівнях.

Структура Доповіді Національного агентства охоплює:

- кількісні зміни у структурі закладів освіти, що реалізують освітні програми у сфері вищої освіти (далі – ЗО), чисельності здобувачів вищої освіти, освітніх програми (далі – ОП);
- зовнішнє й внутрішнє забезпечення якості освіти;
- аналіз акредитацій;
- сприяння формуванню компетентностей, що сприяють досягненню цілей сталого розвитку;
- рекомендації для покращення системи вищої освіти.

Щодо кількісних показників (станом на 2024 р. у порівнянні з 2023 р.), представлених у Доповіді:

Критерій	Примітка
Установи, що реалізують освітні програми в сфері вищої освіти, од: <i>у т.ч.</i> <i>Державні</i> <i>Комунальні</i> <i>Приватні</i>	625 од, що є менше на 1% ніж у 2023 р. (у 2023 – 633од), <i>у т.ч.:</i> <i>434 од.</i> <i>40 од.</i> <i>151 од.</i>
Освітня програма	зменшення кількості ОП на 1% (з 24512 до 24000)*
Частка ОП із чинним сертифікатом про акредитацію ОП за галузями знань	25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону - 75,54 % 09 Біологія – 50,75 % 26 Цивільна безпека - 51,27 % 10 Природничі науки – 49,62 %, 11 Математика та статистика – 47,37 %, 12 Інформаційні технології – 40,74 % 20 Аграрні науки та продовольство – 47,27 % 24 Сфера обслуговування – 46,69 %, 28 Публічне управління та адміністрування – 41,58 % 29 Міжнародні відносини – 44,12 % 02 Культура і мистецтво – 24,58 % 15 Автоматизація та приладобудування – 24,35 %
Здобувачі вищої освіти	понад 1,2 млн. осіб, що свідчить про помітне скорочення на бакалавраті (-5,7%) та магістратурі (-17,9%)
Аспіранти	зростання на 14,5% (освітньо-науковий рівень) і на 45,7% (освітньо-творчий рівень)
Акредитація	у 43% випадків прийнято друге/третє поспіль рішення про умовну акредитацію

Рівні відповідності критеріям	найчастіше виявлені недоліки за критеріями 2** та 8***
-------------------------------	--

*- Зареєстровані станом на 1 січня 2025 року, які не заблоковані в ЄДЕБО та реалізують підготовку здобувачів вищої освіти;

** - Структура та зміст освітньої програми;

*** - Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми.

Акредитація освітніх програм здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання якості освітньої програми, які базуються на Стандартах і рекомендаціях із забезпечення якості у Європейському просторі вищої освіти:

Критерій 1. Проектування освітньої програми

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність (включає в себе перевірку якісного показника ЄДКІ)

Критерій 6. Людські ресурси

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Критерій 9. Прозорість та публічність

Критерій 10. Навчання через дослідження

За результатами проведених акредитацій у 2024 р. (у порівнянні до 2023 р.) зафіксовано:

- зменшення виявлених недоліків за одним критерієм, а саме з 61,7% до 17,4%;

- зростання виявлених недоліків за трьома критеріями, а саме з 0,6% до 52,2%, що свідчить про вдосконалення підходів до аналізу ОП.

Проведений аналіз доповіді Національного агентства засвідчив, що найбільше акредитованих освітніх програм в галузі знань 01 Освітні, педагогічні науки а саме 165 ОП, а найменше – в галузі знань 06 Богослов'я (1 ОП).

Серед наявних проблемних маркерів Національне агентство акцентує увагу на:

- імітації процесів забезпечення якості у ЗВО;
- недотримання вимог законодавства, зокрема стандартів вищої освіти;
- невідповідність кадрового забезпечення чинним законодавчим вимогам.

3 вересня 2024 р. кожна ОП зобов'язана демонструвати відповідність підкритерію 2.9 про досягнення цілей сталого розвитку ООН.

У своїй Доповіді Національне агентство серед позитивних практик цього напрямку виділяє:

- включення ЦСР у стратегії ЗВО;
- застосування сучасних методик викладання та навчання;

- наявні проекти із зеленої трансформації (DOMANI, EU Green Skills).

Щодо постакредитаційного моніторингу

Постакредитаційний моніторинг офіційно закріплений у законодавстві з **травня 2023 року**, деталізований у **Положенні від 15 травня 2024 року**, що включає окремий розділ моніторингу (проведення постакредитаційного моніторингу на 3-й рік після акредитації освітніх програм), а впроваджений у **пілотному режимі з січня–лютого 2024 року**.

За результатами постакредитаційного моніторингу (за результатами перевірки виконання ЗВО рекомендацій попередніх акредитаційних експертиз) виносяться рішення відповідно до законодавства, зокрема надаються рекомендації з удосконалення ОП. Постакредитаційний моніторинг проводиться на безоплатній основі.

Серед системних проблем/недоліків щодо забезпечення якості вищої освіти в Україні та її відповідності завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2024 році Національне агентство зазначає:

- непрозорість процедури формування ОП;
- неузгодженість освітніх компонентів;
- відсутність практикоорієнтованості;
- недостатня актуальність освітніх програм відповідно до запитів ринку праці.

У зв'язку з цим закладам вищої освіти рекомендується посилити роботу у таких напрямках:

- удосконалення внутрішніх систем забезпечення якості через системний аналіз структури й змісту освітніх програм на етапі їх розробки;
- впровадження ефективних процедур внутрішнього самооцінювання для регулярної перевірки якості освітніх програм та своєчасного виявлення й усунення проблем;
- цільове навчання розробників освітніх програм із акцентом на створення структурно цілісних і логічно узгоджених освітніх програм;
- розширення впровадження короткострокових програм для здобуття мікрокваліфікацій;
- удосконалення змісту освітніх компонентів на основі зворотного зв'язку від учасників освітнього процесу та аналізу даних;
- інституційної спроможності ЗВО в частині діяльності внутрішніх систем забезпечення якості вищої освіти;
- удосконалення моделі управління закладом вищої освіти шляхом ширшого залучення до прийняття управлінських рішень студентів, роботодавців та інших стейкхолдерів.

За результатами аналізу доповіді Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти про якість вищої освіти в Україні, її

відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2024 році Комітет констатує:

1. Системну й послідовну роботу Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти у 2024 році над удосконаленням процедур зовнішнього забезпечення якості, їх приведенням у відповідність до європейських стандартів ESG-2015. Проведені нормативні зміни, впровадження постакредитаційного моніторингу, відкритість процедур, професійний розвиток фахівців і активна міжнародна співпраця свідчать про спроможність Національного агентства відповідати європейським вимогам і сучасним викликам у сфері вищої освіти.

2. Доповідь є змістовною, містить детальний аналіз змін, що відбулися, а також супроводжується релевантною статистичною інформацією, що дозволяє об'єктивно оцінити прогрес і результати діяльності Національного агентства у 2024 році.

3. Українська система зовнішнього забезпечення якості вищої освіти стикається з низкою викликів і проблем, які потребують розв'язання, зокрема у 2025 році, а саме:

- зростаючий запит суспільства на підвищення якості вищої освіти;*
- надмірна кількість ОП, що реалізуються в українських ЗВО;*
- зростання кількості ОП, що подаються на акредитацію, й недостатність ресурсів однієї установи здійснювати оцінювання якості усіх ОП в системі;*
- потреба в перегляді ролі іноземних агентств і встановлення вимог до якості їх акредитацій;*
- необхідність наступного етапу розвитку системи зовнішнього забезпечення якості;*
- запит стейкхолдерів на запровадження додаткових інструментів зовнішнього забезпечення якості;*
- забезпечення відповідності сучасним європейським трендам, зокрема в частині розвитку інституційної акредитації й забезпечення якості програм, що забезпечують здобуття мікрокваліфікацій.*

Комітет також констатує необхідність модернізації системи забезпечення якості вищої освіти з метою розв'язання деяких актуальних проблем у проведенні акредитації освітніх програм, зокрема пов'язаних з множинністю акредитаційних процедур, реалізацією процедури інституційної акредитації закладів вищої освіти, акредитацією освітніх програм іноземними агентствами, формуванням складу Національного агентства тощо, що потребує підготовки відповідних змін до Закону України «Про вищу освіту».

Заслухавши інформацію Голови Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти А. Бутенка, Голови Комітету С. Бабака, голови підкомітету з питань вищої освіти Ю. Гришиної, а також широко обговоривши доповідь Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку

суспільства у 2024 році, Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій **вирішив:**

1. Інформацію Голови Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти А. Бутенка про доповідь Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2024 році, взяти до відома.

2. Рекомендувати Міністерству освіти і науки України:

2.1. Створити робочу групу для підготовки змін до законодавства для модернізації системи забезпечення якості вищої освіти із залученням представників Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, а також представників Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. При розробці таких законодавчих змін врахувати необхідність змін до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності; щодо формування Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти; удосконалення процедури транскордонного забезпечення якості вищої освіти, а також розглянути доцільність і механізми запровадження первинної акредитації освітніх програм, інституційної акредитації, діяльності незалежних установ оцінювання якості.

2.2. До 1 вересня 2025 року надати до Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій пропозиції до проекту акта щодо Формули розподілу видатків державного бюджету на вищу освіту між закладами вищої освіти, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 р. № 1146 «Про розподіл видатків державного бюджету між закладами вищої освіти на основі показників їх освітньої, наукової та міжнародної діяльності» якісного показника за типами рішень про результати проведених акредитацій освітніх програм (відмова в акредитації, умовна (відкладена) акредитація, акредитація, зразкова акредитація) та/або наявності інституційної акредитації.

3. Рекомендувати Національному агентству із забезпечення якості вищої освіти:

3.1. У своїх нормативно-правових актах привести у відповідність перелік галузей знань і спеціальностей за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, до галузей знань і спеціальностей в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 р. № 1021 «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти».

3.2. Продовжити активну комунікацію серед усіх заінтересованих стейкхолдерів щодо реалізації, переваг тощо інституційної акредитації.

Голова Комітету

Сергій БАБАК